

İnönü'den Atatürk'e bir mektup, Atatürk'ten İnönü'ye şifre telgraf!

Cumhurbaşkanlığı Arşivi:
3385-87 A-III/5, D-16, F-15

İnönü'nün mektubu

Eskişehir, 19 Kânunuevvel
Pek muhterem, sevgili
kardeşim,

Leffen takdim ettiğim
mektup, benim namıma ge-
len bir zarftan çıktı, aynen
takdim ediyorum.

Kâzım (Özalp) Bey aynı
trende hareket ediyor. Yaz-
dığım telgrafı o burada ya-
nımda iken yazmışım. Metni
aynen okuduğu tabii anlaşıl-
mıştır. Daha **Demirci** takibatından haber-
dar değil gibi. Hatta bugün
muhavere esnasında **Kâzım**
Bey, "**Refet'e yazsanız, De-
mirci üzerine harekete fi-
lân kalkmasa, çünkü böyle**
**bir halde Demirci'ye behe-
mahal yardım etmek iste-
yeceklerdir. Ma'haza Re-
fet'in böyle bir şey yapma-
sı da muhtemel değildir**"
dedi.

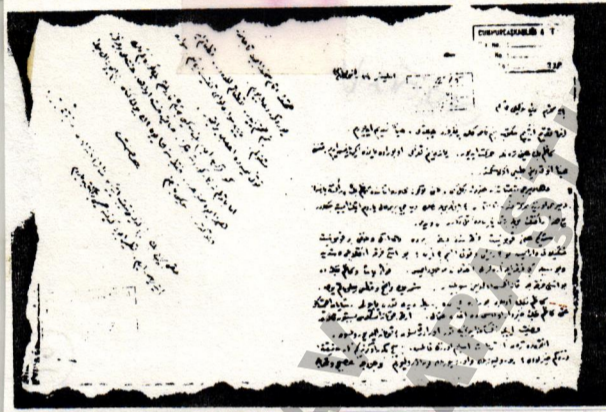
Şimdiki aleni Komünist
Fırkası'ndan başka bir de
daha eski ve hafi bir Komü-
nist teşkilâtı var imiş. Bu-
nun reisi ve kuvveti **Ethem**
Bey imiş. Bu eski fırka ih-
tilâlcî, şedit ve bu sebeple
yeni fırka ile aralarında ih-
tilâf mecut imiş. **Fuat Paşa**
ve **Kâzım Bey**'in de bu eski
fırkaca kazanılmış olduğu
söyleniyor. Şimdilik vazih
ve kat'î bir malûmatım yok.
Kâzım Beyin adamları bu-
rada aleyhimde basit dedi-
kodu yapıyorlar. Şayan-ı
ehemmiyet değil, hatta **Kâ-
zım Bey**'in haberdar olma-
ması da ağıleb-i ihtimal. Ar-
tık kumanda meselesi büs-
bütün kaldı.

Vaziyet iyice anlaşılınca
ya kadar orada kalsın. Ku-
manda ile yorulmasın. An-
kara'da tren altmış saat is-
lim üzerinde kalmış. **Behiç**
(Erkin) Bey'den öğrendiğim
zaman hakikaten yüreğim
sızladı. Yoruluyorsun ve
üzülüyorsun diye üzülüyö-
rum. Vücutça asabiyülkuv-
vayla (?) sıhhatin, tam sıh-
hatin için ta candan ve yü-
reğimden dua ediyorum.
Benim sıhhatim iyidir,
kitaatım elimdedir. Kitaat-
ım ile meşgulüm. Yarın sü-
vari livamı tefiş edeceğim.
Süvari kuvveti kimsede
asap bırakmıyor.

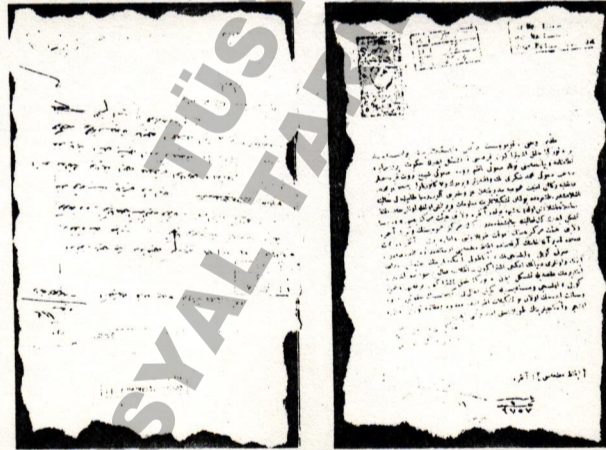
Gözlerinden öperim, pek
sevgili paşam, kardeşim.
Pek göreceğim geldi, ama
bakalım ne zaman görü-
ceğiz. Sakın hasta olma ha.
Hastalık böyle zamanda he-
pimiz için memnurdur. Fak-
at sizin için en büyük gün-
nah, bizim için en büyük fe-
lakettir, sevgili paşacığım.
İsmet

1920 yılının sonlarından ilginç bir mek-
tup okuyacaksınız. İsmet İnönü, Ata-
türk'e yazdığı bu mektubunda kendi-
sine gelen "Türkiye Halk İştirakiyun
Fırkası" imzalı bir beyannameden sö-
zediyor ve bu beyannameyi Atatürk'e gön-
deriyor. Atatürk'ün bu mektuba verdiği şif-
re telgraf, İnönü'ye kısa bir yanıtı içermek-
tedir. İnönü'nün mektubu ve Atatürk'ün
İnönü'ye gönderdiği şifre telgraf ilk kez
Cönk'te yayınlanmaktadır.

İnönü'nün mektubu (üstte), Atatürk'ün şifre telgrafı (alt sağda),
ve beyanname (alt solda)

Hakkı Behiç Bey benim
kendisini takip ettiğimden
müteessiren hasta olmuş.
Hakikaten takip ettirme-
miş idim. Tatmin için ken-
disine samimi bir mektup
yazdım.

Beyanname

Halkçı ("Halk Zümresi")
ve hafi-Komünist Partisi ve
teşkilâtlarının birleşme-
siyle, bir "Türkiye Halk İ-
ştirakiyun Fırkası" teşekkül
ederek Hükûmete prog-
ram, nizamname ve beyan-
namesini Tokat Mebusu
Nâzım, Bursa mebusu Şeyh
Servet, Karahisar-ı Sahip
mebusu **Mehmet Şükrü**
Bey ve Efendiler vererek ve
7 Kânunuevvel 1336 tari-
hinde Dahiliye Vekâleti
Emniyet-i Umumiye Müdü-
riyetinden ilmühaberini alıp
resmen tanınarak faaliyete
başlamıştır. Taşrada bulunan
teşkilâtlarına ma-

lûmat verilmiş olmakla on-
larca da muktezi muamelâ-
ta başlanmış olduğuna şüp-
he yoktur. "Ankara Vilâyeti
Heyet-i Merkeziyesi" de
resmen teşekkül ederek ke-
mal-i faaliyetle çalışmakta-
dır. Gerek Merkez-i Umu-
mininin ve gerek Ankara Vi-
lâyeti Heyet-i Merkeziyesi-
nin muvakkat toplantısı ve
idare yeri; Ankara'da Tah-
takale'de Kadırağa Hanının
arkasında İkaz Matbaası
üstünde daire-i mahsusadır.

Sırf köylü ve işçinin, Ana-
dolu emekçilerinin huku-
kunu müdafaa etmek ve on-
ları dünyanın emekçi
iştirakiyun-inkılâbına faal
bir surette iştirak ettirmek
maksadıyla teşekkül eden
"Türkiye Halk İştirakiyun
Fırkası" umum köylü işçi
ve mesaisiyle geçinen aha-
liyi kendisinin hukukunu
müdafaa ve siyanet edecek
olan bu teşkilât etrafında
masum ve mazlum Türkiye
köylü ve emekçilerinin top-
lanmasını ümit ve temenni
eder.

Türkiye Halk İştirakiyun
Fırkası Merkez-i Umumi

(İkaz Matbaası), Ankara
(altına elle 16/12/36 tarihli
atılmış, "evraka" ve "hıfzı"
yazılmış!)

15 Aralık 1920 tarihli bu
belge, "Mezkûr beyanname
Ankara'da intişar eden **Yeni**
Gün ve **Yeni Dünya** ve
Hâkimiyet-i Milliye gazete-
lerine beray-ı neşr verilmiş
ise de her nedense neş-
redilmemiş idi. Bugün ise
öksüz çocuk kendi göbeği-
ni kendi keser kabılinden
Emek gazetesinde
neşrediliyor" kaydının ek-
lenmesiyle, 16 Ocak 1921
günü çıkan Emek gazetesini-
nin ilk sayısında yayımlan-
mıştır. Metnin dilbilgisi
açısından bozuk olan son
cümlesinin düzeltildiği ve
mebus bey ve efendiler ye-
rine yoldaşlar denildiği dik-
kati çekiyor.

(Der.) Ali Engin Güran,
THİF Yayın Organları 1, s.
14-15

A. Cerrahoğlu (Kerim Sa-
di), **Türkiye'de Sosyaliz-
min Tarihine Katkı**, s.
183-84.

Mete Tunçay, **Türkiye'de**
Sol Akımlar 1908-25, s. 186.

Atatürk'ün şifre telgrafı

Şifre
zata mahsustur

Ankara TBMM Riyaseti
Kalem-i Mahsus
adet/1130

Eskişehir'de Garp Cephe-
si Kumandanı **İsmet** Beye-
fendiye

Dr. Refik Bey vedaatıyla
gönderilen 19/12/36 tarihli
mektubunuzun bir fıkrası-
na cevaptır. Türkiye Komü-
nist Fırkası'ndan başka,
bugünlerde "Türkiye Halk
İştirakiyun Fırkası" namı
altında tezahür eden hafi
Komünist partisi var idi. İş-
bu zevatın bu parti ile alâ-
kası yoktur. Bahis buyuru-
lan hafi parti eski Yeşil Or-
du teşkilâtı olsa gerektir.
(Üstü çizilerek çıkarılmış
bir cümle; Bugün bu teşkilât
tamamiyle inhilâl etmiş
bir vaziyettedir efendim.)
Sıhhatim iyidir. Muhabbet-
le gözlerinizden öperim
kardeşim.

TBMM Reisi
Mustafa Kemal